

Mežnarija. star križev pot 10 postaj, platno, požezi format. Dobro ohranjen, razen razkrojenega firneža. Ikonografsko velezanimiv. Epično širok. Kvaliteta rokodelska s stremlienjem po pripovedovanju. Čas postanka zač. event 18. stol. (?), event. 17. stol.

1. Pilat si na desni umiva roke, na levi Kr. odpeljejo ~~mjaki~~ voja ki.

2. Ecce homo na desni, na levi 2 kričaća, v sredi množica.

3. Kr. s trnēm kronajo.

4. Bičanje

5. Kristus pred Pilato, na levi nočna scena s Petrovim zatajenjem.

6. Judov poljub, Peter odseka Malhovo uho. Tradicionalna kompozicija.

7. Jezus v grob položen.

8. Jezus nese križ

9. Postavljanje križa.

10. Jezus na križu.

Na leve portalu, ki je prav lep s karakter. ornamentiko z letn. 1652.

Na zakristiji slika sv. Jederti iz 1. pol. 19. stol. dobro delo, dobro platno, ohranitev dobra. Obra, samo slep firnež. Vetoval za škof. muzej.

Prižnica malo groba karakter. z ornamentiko in 4 evangelisti, 2. pol. 17. stol.

2 str. oltarja iz srede 17. stol. Južni iz kamna z reljefom snemanja s križa

in Kr. v grobu z 2 stražnikoma na podstavkih in stebrov. Nev. je lesen, kopija

južnega in ima v podstavkih stebrov sceno Oznanenja Marije /Chely, xv, 1922, št. 11-12/

C. je bila postavljena 1.1653 (str. 358-360) Iz dopisane naslovljenega na deželno oblast v Grazu sklepamo, da je že od davna stala c.sv. Jederti, katero pa so Turki porušili, verjetno 1.1485 ali 1486. L.1653 pa so na temeljih stare c. postavili novo. Ta letnica tudi v Gajšnekovi Topografiji, kjer citira kronogram: B.GertrVDIs VIrgo hIC In IstIs saXIs eXIptaVIt sIBIsVa gratIa seMper habItare. (str. 361).

Ljudsko izročilo pravi, da je c. zgradil mojster, ki je postavil drugi zvonik podružnice ž.c.v Laškem, t.j.c.sv. Mihaela. Zidarski mojster je bil iz Ljubljane.

L.1788 je bila tu postavljena fara.

Zupna c.: Cerkev je 13 klafter dolga in 51/2 klafter široka, ima polkrožno zaključeno prezbiterij. Prezbit. kot tudi ladja, ki je kar dovolj prostorna sta obokana.

Nad gl.portalom v niši je kip.sv. Jederti, in 1.1690 in napis: "S.Gertrudis ora pro nobis 1844."

Gajšek v svoji Topografiji navaja, da nad absido prezbiterija je napis: Rev. vatum 1698.

Poleg vel.oltarja sv. Jederti sta še dva str. oltarja: desno sv.Barbare in levo kamnit oltar Snemanje s križa, spodaj je Božji grob in kronogram: "MIRABILIS sanctVS AntonIVs PadVanVs (1674) Na prižnici, ki je postavljena na sev. steni ladje je kronogram: "MIRABILIS ChristVS DeVS In operIBVS SVIS (16 Krstni kamen iz 1.1796.

Cerkev so renovirali in istočasno vse oltarje, 1.1844 in 1877.

Zvonik, ki je prizidan na juž.strani cerkve ima troje zvonov (1.1868)

Veliki: "Sancta Maria Mater Dei Ora Pro Nobis. Anno 1655 xfl 1751 Caspar Balth Schneider Cilleae me fudit." Srednji: "Jesu Salus Vera Vitae Resurrectio Mire Nostri. Anno 1655." Majhni: "Nicolaus Bosset zu Cilli gos mich." 1657.

Od tedaj pa je c. dobila troje novih zvonov in sicer 1.1870 iz livarne Anton Samassa dvoje zvonov (2400 funtov in 1200 funtov) L.1878 pa tretji zvon iz delavnice Samassa.

Župnijske matrike: mrliške od 1.1788, krstne in poročne od 1.1789.

Ign. Orožen: Das Bistum und die Diözese Lavant, 4.del, 1.1881
str.358 -364,371.

St. Gertraud. Fara, posvečena sv. Jederti v Sedrašu.

Orientacija pravilna. Cerkev leži na rahli vzpetini sredi vasi.

Litertura in viri: Ign. Orožen: Bistum und Diözese Lavant IV. Dekanat
Tüffer, Graz 1881; Janez Krst. Gajšnik: Compendiosa torius Archiparochia
Tyberiensis Topographia, rokopis, Laško 1747; France Stele- Zapiski
XV iz l. 1922; Farna kronika iz l. 1866;

Cerkev je velika stavba, katero sestavljajo: pravokotna ladja, nekoliko
ožja, polkrožno zaključena apsida ter na severu prizidana zvonik in za-
kristija z oratorijem. Gradnja je kamenita, ometana. Strehe sedlasta, pu-
sta, stožčasta, deloma opečne, deloma škrljeve, zvonikova oktogonalna,
piramidasta, škrljeva.

Zunanjščina: Stavba kaže, razen pri zakristiji, enoten gradbeni koncept,
tipičen za sredino 17. stol., ko se mešajo renesančni in ranobaročni
stilni elementi. Zvonik je prizmatičen. Razen talnega zidca, ki obteka vs
stavbo, ga v nadstropjih opasujeta 2 paličasta renesančna zidca, zaklju-
čuje pa konveksno vzbočen venčni zidec. Nad zidcem se stene nadaljujejo
v valovljenem trikotna čela, ki nosijo urna kazališča. Nadstropja osvet-
je nekaj malih pravokotnih lin, zvonico pa polkrožno zaključene bifore.
Stavbo obteka talni zidec, katerega profilacija tvori mali žleb in veli
palica ter venčni zidec, ki je konveksno profiliran. Sicer je stavba neraz-
njena. Severno ladjino steno predira profiliran portal s preklado in napi

1652 Sv. Jedert 1921 ter pravokotni okni s poševnim ostenjem in notranjim okvirjem. Zakristija je nezanimiv mlajši dozidek. Apsido osvetljuje na vzhodu polkrožno vbočeno okno, na jugu pa veliko pravokotno okno, ki je enako ostalim trem v južni ladjini steni. Pod srednjim srednjim teh oken je preprost zaidan portal, enak onemu na severni strani. Fasada ima v osi ušesasti portal, okroglo okno ter v trikotnem, na robovih profiliranem čelu ovalen okulus. Portal ima na gredi letnici 1652 in 1921. Nad njim se dviga atika, katero sestavljata stebra z gredo in ravnima čelnima kriloma ter kroglo v sredini. V polkrožno zaključeni niši je kip sv. Jederti z letnico 1690 na podstavku ter napisom: ST. Gertrud ora pro nobis spodaj. Atiko flankirata volutasti čeli ter trakasto hrustančevje, ki je tipično za sredo 17. stol.

Notranjščina: Tlak je kamenit. Pevska empora je zidana ter počiva na 2 toskanskih stebrih in 3 križnih obokih, od katerih enega predirajo dohodne stopnice. Graja je balustradna. Ladja je zelo visoka. Členijo jo 4 pari pilastrov, ki nosijo golšasto ogredje, oproge ter banjo s 3 pari sosvodnic. Gredje se nadaljuje preko slavoloka ter obteka apsidu. Slavokok je polkrožno zaključen, apsidu pokriva polkupola. Notranjščina je dekroativno-figuralno poslikana od Jakoba Brolla l. 1890.

Oprava: Glavni oltar je iz l. 1890. Je neoromanski. Obhajilna miza je stara, balustradna, kamenita. Desno oltarja je korna klop, okrašena s hrustančasto motiviko ter je lepo delo sredine 17. stol. Levo oltarja je balustradast kamenit nabiralnik. Iz prezbitarija vodita 2 pravokotna kamenita portala v zvonik in v zakristijo.

Stranska oltarja sta posvečena sv. Križu in Barbari. Križev oltar je desni.

Narejen je iz peščenca. Sestavljajo ga: suppedanij, prizmatična menza, visoka predella in nastavek. Predello krasi božji grob z dvema jokajočima angeloma, katerega flankirata steberna odstavka, okrašena en face z reliefoma 2 spečih vojakov, ob straneh pa z akantovima rosetama. Nastavkova korintska stebra krasita v spodnjem delu dva fruktona. Greda je ravna, golšasta. Glavna dolbina je pravokotna ter en relief prikazuje Snemanje s križa. Kompozicija je diagonalna ter teče od sedeče Marije desno spodaj, preko Janeza Ev. in Kristusovega trupla do pomočnika, ki spušča mrtvo truplo levo zg. Zadaaj na desni je vidna gorata pokrajina. Nastavek krastia ob straneh krili, sestavljeni izhrustančevja, akanta in volut. Atiko tvori hermasta stabra ter polkrožen lok. V dolbini je kip sv. Valentina, vse pa bordira bogat, volutasto zaviti akantus. Oltar je zelo lep, bogat ter je iz l. 1668, kot je govoril kronogram, ki ga danes ni več, a ga je še čital Ig. Orožen.

Levi stranski oltar je lesen ter je več ali manj zvesta kopija desnega. Posvečen je sv. Barbari. Kipi so sv. Petra in Pavla, v atiki pa sv. Jožef. Oltar je mlajši od prejšnega, vendar je iz 17. stol.

Prižnica je v tlorisu 5/8. Na ogalih jo krasi na volutastih konsolah stoječi bogato ornamentirani stebri. Med njimi se v plitvih nišah nahajajo 4 kipi evangelistov, ki stoje na piščalastih polkrožnih konsolah. Baldahin je enakega tlorisa kot prižnica, na ogalih okrašen z akantovimi krabami, sicer pa kupolaste, z luskami prekrите oblike ter na vrhu kronan s kipom Dobrega pastirja. Na prižnici se je za časa Orožna nahajal kronogram z letnico 1677. Križev pot je delo Jakoba Brolle iz l. 1896. Vzorovan je po Führichovem. Lurški oltarček je delo Vinka Čamernika iz l. 1902. Stoji na mestu starega oltarja sv. Antona iz l. 1674.

Krstilnik je iz l. 1796. Sestoji se iz preprostega bazena ter lesenega klasicističnega nastavka, katerega krona skupina Pelikana z mladiči.

Orglje so lepo delo, okrašeno s 3 plamenečimi vazami ter cvetno baročno ornamenitko. Baje so iz l. 1866,,čeprav se mi zdijo starejše.

Oprema: Omeniti je ~~žup~~ le pločevinasto veternico v zakristiji.

Zvonik: V njem visijo 2 železna KID-ova zvonova iz l. 1923/24 in bornast izdelek Alberta Samasse iz l. 1878.

Podstrešje: Oboki so kameniti ter istočani s cerkvijo.

Resume: V Sedrašu je stala že v srednjem veku cerkev, ki pa je bila od Turkov leta 1485 ali 1486 uničena. Na njenih temeljih je bila l. 1652. zgrajena sedanja velika cerkev sv. Jederti. Po tradiciji je cerkev gradil star ljubljanski mojster, ki je nekoliko prej postavil tudi drugi zvonik cerkve sv. Mihaela nad Laškim. V tej tradiciji je jedro resnice, ker je ~~cerkev~~ cerkev sv. Jederti faktično preprostejša replika cerkve sv. Mihaela. Cerkev je enotne gradnje, le zakristija je iz l. 1900.

Okolica: Cerkev je včasih obdajal tabor s ~~stolpnastimi~~ stolpom in vrati. Danes so ohranjeni le ostanki s trojinimi stopničastimi dohodi. Župnišče je bilo prvotno leseno. Sedanje je iz l. 1808 ter je dobila ca l. 1840. opečnato streho. V župnišču je slika p. pl. podolžni pravokotni format, ki predstavlja l. postajo Križevega pota, ko si Pilat umiva roke ter vojaki odganjajo Krista na levo. Slika je dobro ohranjena. Slikar kaže stremljenje po pripovedovanju, zato je slika široko zasnovana. Kvalitet je rokodelska. Slika je ostanek križevega pota, katerega je videl še dr. Stele l. 1922. v mežnariji. Čas nastanka je ob koncu 17. ali začetku 18. stol.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

Ostalo: Kapelo na Podgoričnici sem že omenil pod Govcami. Zgrajena je bila v spomin na kolero l. 1855. Posvečena je MB. Kaže s stebroma flankirano polkrožno zaključeno odprtino, banjasti podložen obok ter zidan stolpič z ubitim zvonom.

Zraven kapelice stoji kužno znamenje. To je pravokoten steber s strešastim talnim zidcem, s 4 pravokotnimi nišami zgoraj in eno polkrožno zaključeno spodaj. Je brez plastike. Znamenje je ometano ter precej moderno obnovljeno. Ima pločevinasto streho.

Podobno, toda zelo uničeno znamenje je tudi južno zaselka Belo. Je nekoliko manjše ter opremljeno le s pravokotnimi nišami nad zidcem. Ima še kamenito, piramidasto streho.

Opombe:

J. Curk: Celjska topografija (Laško), rkp. str.23-25, zapiski 1961.